

Fremtiden, og derved Bestemmelsen i Lovforslagets § 3 første Stykke blive illusorisk. Ved de Love, der her blive behandlede, bestræbe vi os ellers for saa meget som muligt at gjøre Bevillingsmyndigheden overflødig, og det maatte vi da ogsaa stræbe efter her, selv om Forholdet var det, at Parterne stode lige stillede overfor hinanden, men saa meget mere er det nødvendigt, eftersom Forholdet i Virkeligheden har udviklet sig saaledes, at den ene af Parterne saa godt som altid er bleven favoriseret af Bevillingsmyndigheden; det er derfor dobbelt betænkeligt fremdeles at opretholde en saadan Tilstand. Ved Bestemmelsen i § 4 om Parceller paa 2 Eder Hartorn eller derover er det aabenbart, at der er aabnet en bred Veie for de Godseiere, der ønske at frigjøre saa meget som muligt af dens Bøndergods for Fæstevang. Naar en Godseier har en Gaard paa 5, 6, 7, 8 Eder Hartorn, vil det jo i de fleste Tilfælde være over Halvdelen af Jordtilliggendet, der kan slaas løs til Gaarde indtil 2 Eder Hartorn, og da den ærede Minister nu mener, at 2 Eder Hartorn er tilstrækkeligt til en Gaardmandsfamilies Ernæring, saa vil der derved komme en hel Del Gaardbrug, men det bliver ikke saadanne Gaardbrug, som man nu kjender paa Godserne, men Gaardbrug, som man leier ud paa kort Aaremaal, og naar man ikke er tilfreds med en saadan Leier, idet han maasse ved en eller anden Leilighed gjør vedkommende Herskab imod, saa siger man ham ud og tager Andre ind, og man staber saaledes en hel Del uafhængige Folk — uafhængige baade ved Balg og ved andre Leiligheder — ved at oprette saadanne Gaardbrug tæt op til 2 Eder Hartorn, der kunne leies ud. Dette er efter min Opfattelse en meget betænkelig Sag, og man kan heller ikke sige, at det er en Fremgangsmaade, der ikke vil blive benyttet; thi, naar det i Loven siges om disse mindre Parceller, at de, naar de have været udlagte i 10 Aar, atter kunne samles til større Jordbrug, uden at Fæstelygt hviler paa dem, saa maa der være tilfugtet Noget derved, og jeg tror ogsaa, at dette er en Ret, som ofte vil blive benyttet. Den ærede Minister mente, at, naar man havde noget Begreb om Jord

Penge, saa vilde en saadan Bestemmelse ikke blive brugt; men jeg mener, at for flere ere Penge endnu mere eftertragtede end Jord, og man vil ved at udleie disse Enmaalodder aarvis kunne skaffe sig en betydelig forhoiet Indtægt mod den, man har havt af dem tidligere, og derefter kunne omdanne dem til Jordbrug uden nogen Begrændning af Fæstevang. Bestemmelsen her om de Tilfælde, der skulle afgjøres efter den hidtil gjældende Ret, er en af dem, som ville medføre Processer, eftersom det jo er den ærede Ministers Mening, at man skal faae disse Tilfælde afgjorte ved Domstolene. Jeg vil tro, at det havde været langt rettere at sætte ind i Loven, hvad man mente, selv om det havde været den ærede Ministers Være om Fæstevangen paa Gaardene og ikke paa Jorden; det havde været langt bedre end disse Udtvyl, om hvilke intet Menneffe kan sige, hvad de betyde. Den ærede Minister henviste ogsaa til den ministerielle Praxis som en Beroligelse af Frygten for de forskjellige Afgjørelser gennem de forskjellige Ministre; men han anførte selv ved Siden deraf, at han i een Retning ikke vilde følge den tidligere ministerielle Praxis, og saavidt jeg erindrer, har en af hans nærmeste Forgængere i Indenrigsministeriet netop ført en ganske ny Praxis ind i Livet, nemlig den nye Være om Fæstevangen paa Gaardene. Dette er jo i Virkeligheden et Bevis for Rigtigheden af, hvad jeg har sagt, at, ligesom de forskjellige Personligheder verke i Ministeriet, kan man faae de mest forskjellige Forklaringer og den mest forskjellige Praxis. Jeg mener derfor, at det er et høist sørgeligt Indhold, Loven har i mange af sine Punkter, netop paa Grund af deres store Uklarhed.

Indenrigsministeren: Nogle af de Bemærkninger, som det ærede Medlem nu gjorde, indeholde efter min Overbevisning faktiske Urigtigheder, og jeg kan derfor ikke lade dem hengaa uimodsagte. Det ærede Medlem sagde for det Første, at det horte til Dagens Orden eller i alt Fald til Andendagsorden, at der blev givet Godseierne Bevilling til at undlade at efterkomme Fæstelovgivningen. Der er her meget urigtig underrettet. Med Undtagelse af det store Princip,